

Liite

Saamenkielinen käännös

Nr 516

Láhka

sámegeiela geavaheamis eisseváldiin

Addojuvvon Helssegis 8 beaivve njukčamánuš 1991

Riikkabeivviid mearrádusa mielde nannejuvvo:

1 kapihttal

Almmolaš njuolggadusat

1 §

Dan lassin, mii suoma- ja ruotagiela geavaheamis lea mearriduvvon, sáhtta maidái sámegeiela geavahit duopmostuoluin ja eará stáhta eisseváldiin ja lágá-
dusain sihke gielddaid ja eará iešráðoenviidodagaid
sihke gielddaidlihtuid eisseváldiin dan láhkái go
dán lágas mearriduvvo.

2 §

Sápmelažžan oaivvilduvvo dán lágas olmmoš, gii
atná iežas sápmelažžan, dainna eavttuin ahte son ieš
dahje su váhnemiin dahje áhkuin dahje ádjáin unnimus-
tá okta lea oahppan sámegeiela vuosttas giellanis.

Sámiid ruovttuguovlun oaivvilduvvo Eanodaga, Anára
ja Ohcejoga gielddat sihke Soađegili gieldda Sámi
bálgosa viidodat.

Ráðoehusa evttohus 180/90

Vuođoláhkálávdeg. smiehtt. 13/90

Stuorra lávdegotti smiehtt. 238/90

3 §

Eisseváldit ja lágádusat, maidda dát láhka mudde-
huvvo, leat:

1) dat duopmostuolut ja stáhta guovllu- ja báikká-
laš hálddahusa eisseváldit, maid virgeviidodahkii
sámiid ruovttuguovlu dahje dan oassi gullá;

2) Lappi lienarádódehus ja dan oktavuodas doaibmi
doaibmaorgánat;

3) Sámi parlamenta ja sámeáššiid ráðodállangoddi;

4) vuoigatvuoðakansler ja riikkabeivviid vuoigat-
vuoðaaššealmmái;

5) geavaheaddjiáššealmmái ja geavaheaddjiváidín-
lávdegoddi, dásseárvosáttaolmmoš ja dásseárvolávde-
goddi sihke diehtosuodjesáttaolmmoš ja diehtosuodje-
lávdegoddi;

6) álbmotealáhatlágádus ja eanadoallodoaibmiid ea-
láhatlágádus; sihke

7) dat stáhta hálddahuseisseváldit, mat nuppástusa-
ohcaneisseváldin gieðahallet ovddabealdi máinnašuvvon
hálddahuseisseváldiin bohciidan áššiid.

Dán lága galgá čuovvut maiddái boazodikšunlágas (848/
90) ja boazodikšunásahasas (883/90) mearriduvvon háld-
dahusáššiid gieðahallamis dain stáhta eisseváldiin
ja almosvuoigatvuoðalaš ovtastusain, maid virge-
dahje doaibmaviidodahkii sámiid ruovttuguovlu dahje
dan oassi gullá.

Dán lága 5, 11-13 ja 18-20 § galgá goittotge mudde-
hit earáge go 1 ja 2 momenttas oaivvilduvvon stáhta
eisseváldiide.

4 §

Gielddaid ja eará iešráððenviidodagaid sihke gield-
daidlihtuid eisseváldiide dát láhka muddehuvvo dan
láhkái go 14-16 §:s mearriduvvo.

Ásahusain sáhttá mearridit, ahte dán lága galgá čuov-
vut hálddahusáššiid gieðahallamis maiddáí dalle, go
ášši gieðahallan lea eará go 3 § 1 dahje 2 momenttas
oaivvilduvvon almmosvuoigatvuoðalaš ovtastumi dahje
lágádusa dahje stáhtaeanádatlaš oasusovttastumi dahje
ovttaskasa bargun.

2 kapihttal Gielalaš vuoigatvuoðat

5 §

Sápmelaččas, geas lea Suomas veahkatgirjelágas
(141/69) oaivvilduvvon ruoktobáiki, lea vuoigatvuohta
almmuhit veahkatgirjjiide eatnigiellanis sáme giela.

6 §

Sápmelaččas lea vuoigatvuohta iežas áššis dahje áššis,
mas son guldaluvvo, geavahit sáme giela 3 § 1 ja 2 mo-
menttas oaivvilduvvon eisseváldis ja lágádusas.

Ovtastumis dahje vuoðodusas, man beavdegirjegiel-
la lea sáme giella, sihke oahppalágádusas, man oahpa-
husgiella lea sáme giella, lea vástideaddjiláhkái vuoi-
gatvuohta geavahit sáme giela dan láhkái go 1 momenttas
mearriduvvo.

7 §

Áššis, mii sáhttá bohciidit eisseváldi álgagis,
galgá stáhta virgeolmmoš dahje doaibmaolmmoš sámiid
ruovttuguovllus geavahit sáme giela, goas sápmelaš áš-
šeasálaš nu gáibida, ja juos son lea geatnegas dan
máhttit.

8 §

Sápmelaš áššeoasálašžii galgá, juos son dan bivdá, addit almma sierra mávssu sámegielat jorgalusa doaimmahusgirjjis, juos 3 § 1 dahje 2 momenttas oaivvilduvvon eisseváldi dahje lágádusa virgeolbmui dahje doaibmaolbmui ii leat nannejuvvon dahje mearriduvvon dohkálašvuođaeaktun sámegiela máhttu. Jorgalusa galgá laktit doaimmahusgirjái.

Juos 3 § 1 dahje 2 momenttas oaivvilduvvon eisseváldi dahje lágádusa virgeolbmui dahje doaibmaolbmui lea nannejuvvon dahje mearriduvvon dohkálašvuođaeaktun sámegiela máhttu ja dákkár virgeolmmoš dahje doaibmaolmmoš dikšu ášši, galgá sápmelaš áššeoasálašžii, juos son dan bivdá, addit doaimmahusgirjji sámegillii. Sápmelaš áššeoasálašžii galgá goittotge addit dušše sámegielat jorgalusa doaimmahusgirjjis, juos áššeoasálaččat leat mánga eaige sii sáhte soahpat seammá giela geavaheamis.

Áššis, mas galgá addit sámegielat doaimmahusgirjji dahje sámegielat jorgalusa doaimmahusgirjjis, galgá ášši gieđahallamis šaddan áššegirjjiide goittotge áššeoasálačča bivdagis laktit álo sámegielat jorgalusa, earret juos jearaldagas lea áššegirji, mii čielgasit ii leat váikkuhan ášši čovdosii.

9 §

Almmabijuid, almmuhusaid ja gulahusaid dahje eará dakkár áššegirjjiid, maid 3 § 1 ja 2 momenttas oaivvilduvvon eisseváldi dahje lágádus addá álbmogii, sihke oahpástagaid ja álbmoga geavahussii oaivvilduvvon skoviid deavdinrávvagiiguin galgá sámiiid ruovttu-guovllus dahkat ja addit maiddá sámegillii.

Vuollerievtti, duopmára ja lensmánni virggi bealis addin gulahusaid ja dieđáhusaid ovttaskasa vuoigatvuhtii guoskevaš áššiin sáhtta goittotge vihkkehalla-ma mielde guođdit attekeahttä sámegillii.

10 §

Stáhta doaibmagotti ja lávdegotti sihke eará vásti-deaddji mánggalahtot stáhta hálldahusorgána lahtus lea vuogiatvuohhta sámiid ruovttuguovllus ja, gieðahalahettiin sápmelaččaide earenomážit guoski áššiid, ruovttuguovllu olggobealdige hálldahusorgána ságastallamiin sihke cealkámušas, man son čálalaččat addá beavdegirjái, geavahit sámegiela.

Juos 1 momenttas oaivvilduvvon hálldahusorgána lahttu ii ádde ságastallamis dahje cealkámušas geavahuvvon giela, galgá dan sutnje oanehaččat dulkot, juos son dan gáibida.

11 §

Eará go 3 § 1 ja 2 momenttas oaivvilduvvon stáhta eisseváldiin ja lágádusain galgá 9 § 1 momenttas oaivvilduvvon almmabijuid, almmuhusaid ja gulahusaid dahje eará dakkár áššegirjjiid sihke skoviid deavdinrávva-giiguin dahkat ja addit maiddái sámegillii, goas dat oaiveosiin gusket sápmelaččaide dahje goas dasa muđui lea earenomáš sivva.

12 §

Dakkár lágat, ásahusat ja mearrádusčoakkáldagas olggosaddinláhkái mearriduvvon stáhtaráđi ja ministeriiaid nannejumit sihke mearrádusčoakkáldagas olggosaddinláhkái mearriduvvon eará nannejumit, gulahusat ja dieðáhusat sihke eisseváldiid mearrádusčoakkáldagas olggosaddinláhkái mearriduvvon mearrádusat, mat earenomážit gusket sápmelaččaide, addojuvvojit olggos stáhtaráđi dahje nannejumi dahje mearrádusa addán ministeriia nu mearridettiin maiddái sámegielat jorgalussan. Ministeriias dahje stáhta komišuvnnas, doaibmagottis

dahje doaibmaorgánas, man sáhttá buohtastahttit daidda, válmmaštallojuvvon ja olggos addojuvvon lánkaevttohusat ja smiehttamušat dahje daid čoaikkáigeasut addojuvvot olggos, goas ministeriia nu mearrida, maiddái sámegillii, goas dat earenomážit gusket sápmelaččaide dahje goas dasa muđui lea earenomáš sivva.

13 §

Stáhta eisseváldis, man doaibma čuohcá dušše sápmelaččaide, sáhttá siskkáldas virgegiellan geavahit suomagielain rattát maiddái sámegiela.

3 kapihttal

Njuolggadusat, mat muddehuvvojit gielddaid ja eará iešráđđoeniidodagaid eisseváldiide

14 §

Mii 6-8 §:s sihke 9 § 1 momenttas mearriduvvo stáhta eisseváldiin ja lágádusain sihke daid virgeolbmui ja doaibmaolbmui, muddehuvvo maiddái Eanodaga, Anára, Ohcejoga ja Soađegili gielddaid eisseváldiide sihke daid gielddaidlihtuid eisseváldiide, main máinnašuvvon gielddain okta dahje eanet lea oasálažžan.

Válggaid ja álbmotjienastemiid várás dahkkon almmu-
husgoarttat eai goittotge dahkkojuvvo sámegillii.

Mii 10 §:s mearriduvvo doaibmagotti ja lándegotti sihke eará vástideaddji mánggalahtot hálldahusorgána lahtu vuoigatvuođas geavahit sámegiela, muddehuvvo maiddái 1 momenttas oaivvilduvvon gieldda ja gielddaidlihtu stivrra, ráđđehusa ja lándegotti sihke eará vástideaddji doaibmaorgána lahttui.

15 §

Ovddabealdi 14 § 1 momenttas oaivvilduvvon gielddas ja gielddaidlihtus sáhttá dakkár beavdegirjjiin ja eará áššegirjjiin, maid ii galgga addit ovttaskas áššeoasálažžii, sihke eisseváldiid gaskasaš reivelonohallamis ja virgereketdoalus geavahit gieldda siskkáldas virgegielain rattát maiddái sámegeiela.

Juos sámegeielagiid ossodat gieldda veahkadagas lea ovddit jagi vuosttas beaivve leamaš stuorát go okta goalmnátoassi, galgá maiddái sámegeiela geavahit 1 momenttas oaivvilduvvon beavdegirjjiin, áššegirjjiin, reivelonohallamis ja virgereketdoalus.

16 §

Mii dán lágas mearriduvvo stáhta eisseváldiid ja lágádusaid gielas, muddehuvvo maiddái áššeoasálačča geavahan gillii ja doaimmahusgirjegillii evangelaš-luteránalaš girku Oulu bismagotti duopmokapihttalis ja dain girkohearrádoaimmahagain, maid doaimmaviido-dahkii sámiid ruovttuguovlu dahje dan oassi gullá, juos ášši ii leat dakkár, ahte dan girkolága (635/64) mielde galgá atnit girku iežas áššin, sihke ortodoksalaš girkogotti Oulu bismagotti kansliias.

Mii dán lágas mearriduvvo gielddaid ja gielddaidlihtuid birra, muddehuvvo vástideaddji láhkái evange-laš-luteránalaš girku Eanodaga, Anára, Ohcejoga ja Soađegili searvegottiide, juos ášši ii leat dakkár, ahte dan girkolága mielde galgá atnit girku iežas áššin, sihke ortodoksalaš girkogotti Lappi searvegoddái.

4 kapihttal
Dulkon ja jorgaleapmi

17 §

Go giinu dán lága vuođul geavaha ášši njálmmálaš gieđahallamis sámegiela, galgá eisseváldi dahje lágá-
dus geavahit dulkoma, juos ášši dikšu virgeolmmoš,
virgedoalli dahje doaimmaolmmoš ii máhte sámegiela.

18 §

Eisseváldis ja lágádusas, mii dán lága vuođul galgá
addit doaimmahusgirjjistis sámegielat jorgalusa, lea
vuoigatvuohta oažžut jorgalusa 21 §:s oaivvilduvvon
sámegiela doaimmahagas, juos jorgalusa skáhppon ii mu-
đui vuohkkasit geava. Vástideaddji lánhkái lea eisse-
váldis ja lágádusas vuoigatvuohta oažžut doaimmahagas
suomagielat jorgalusa dasa sámegillii guđojuvvon áš-
šegirjjis.

19 §

Goas stáhta eisseváldi dahje lágádus galgá addit
dahje doaimmahit áššeoasálašžii doaimmahus- dahje áš-
šegirjji sámegillii dahje sámegielat jorgalussan dah-
je geavahit dulkoma, máksá stáhta sámegielat doaimma-
husgirjji dahkama sihke jorgaleami ja dulkoma dagahan
goluid. Goluid, maid 14 § 1 momenttas, 15 § 2 moment-
tas ja 16 §:s oaivvilduvvon doaimmahus- dahje áššegirj-
ji dahkan dahje jorgaleapmi dahje dulkon dagaha, galgá
iešráđoenovttastupmi dahje gielddaidlihttu máksit.

20 §

Juos stáhta dahje gieldda dahje eará iešráđđenviido-
daga dahje gielddaidlihtu eisseváldii dahje lágádussii
guđđojuvvon áššegirji lea ráhkaduvvon sámegillii, vaiko
áššeosálaččas ii leat vuoigatvuohta geavahit sáme-
giela dan eisseváldis dahje lágádusas, galgá eisseváldi
dahje lágádus skáhppot áššeosálačča goasttádusain áš-
šegirjjis jorgalusa dan gillii, mii eisseváldis dahje
lágádusas geavahuvvo.

5 kapihttal

Sierranas njuolggadusat

21 §

Sámegiela jorgaleami ja eará dán lágas mearriduvvon
bargguid várás lea Sámi parlamentta vuollásaš sámegie-
la doaimmahat, mii galgá leat sámiid ruovttuguovllus.
Doaimmahagas mearriduvvo dárkileappot ásahusain.

22 §

Lienaráđđehussii ja stáhta guovllu- ja báikkálaš-
hálldahusa eisseváldii sáhttá ásahusain vuođđudit sá-
megiela veahki virggi. Veahki bálvalusat leat nuvttá.

23 §

Stáhta dakkár eisseváldi dahje lágádusa virgeolbmos
dahje doaimmaolbmos, man virgeviidodat lea oppalohká

sámiid ruovttuguovllus, lea dan láhkái go ásahusain mearriduvvo vuoigatvuohta oažžut virgelobi báلكkáin virgebargguidis dikšumis dárbbášlaš sámegiela máhtu háhkama várás.

Stáhta dakkár eisseváldi dahje lágádusa virgeolbmui dahje doaibmaolbmui, man virgeviidodagas oassi lea sámiid ruovttuguovllus, sáhtta dan láhkái go ásahusain mearriduvvo mieđihit 1 momenttas oaivvilduvvon virgelobi.

24 §

Deavddedettiin virggi dahje doaimma stáhta guovllu- dahje báikkálaš hálddaha dakkár eisseváldis dahje lágádusas, man virgeviidodahkii sámiid ruovttuguovlu dahje dan oassi gullá, dahje Lappi lienaráđoehusas dahje válddedettiin bargošiehtadusgaskavuođalaš doaibmaolbmo dákkár eisseváldii dahje lágádussii atnojuvvo sámegiela máhttu earenomáš ánsun, vaikko dat ii livččege virggi, doaimma dahje barggu dohkálašvuođaeaktun.

Ovddabealdi 1 momenttas oaivvilduvvon eisseváldit ja lágádusat galget virggiid dahje doaimmaid deavddedettiin sihke 23 §:s oaivvilduvvon ja eará doaibmabi-juiguin, mat bohtet jearaldahkii, sihkarastit, ahte dan bálvalusas lea doarvái sámegielamáhtolaš bargoveahka.

25 §

Juos 14 §:s máinnašuvvon gildii vuođudovvojit sámegiela dulkon-, jorgalan- ja rávvenbargguid várás siera virggit, gildii máksojuvvo stáhtaossodat gielddaid ja gielddaidlihtuid stáhtaossodagain ja -vehkiin addojuvvon lága (35/73) 5 § 4 čuoggás oaivvilduvvon golui-

de, maid dát virggit dagahit.

Stáhtaossodat máksojuvvo Eanodaga ja Soaðegili gielddaide ovtta ja Anára ja Ohcejoga gielddaide golmma 1 momenttas oaivvilduvvon virgedoalli oasil.

Stáhtaossodat máksojuvvo 1 ja 2 momenttas oaivvilduvvon goluid dievas mearrái.

26 §

Dan lassin, mii 25 §:s mearriduvvo, sáhtta 14 §:s oaivvilduvvon gildii máksit stáhtaveahki, miilea sierra vihkkedallama duohkin, eanet go 25 § 2 momenttas oaivvilduvvon virgedoalliid oasil.

Stáhta sisabohto- ja olggosgolloárvvoštallamii boahotá maiddái váldit mearreruða stáhtaveahkkái 14 §:s oaivvilduvvon gielddaide daid sierra lassegoluid gokčama várás, maid dán lága muddeheapmi dagaha. Eará iešráðoenovttastupmái, masa dán lága muddeheapmi dagaha sierra lassegoluid, boahotá stáhta sisabohto- ja olggosgolloárvvoštallamii váldit mearreruða badjelmearálaš stáhtaveahkkái.

27 §

Ovddabealdi 25 ja 26 §:s oaivvilduvvon stáhtaossodagain ja -vehkiin lea heivvolaš osiin fámus, mii gielddaid ja gielddaidlihtuid stáhtaossodagain ja -vehkiin addojuvvon lágas lea mearriduvvon. Máinnašuvvon lágas oaivvilduvvon áššáigullelaš eisseváldin doaimá dán lágas mearriduvvon stáhtaossodagaide ja -vehkiide guoskevaš áššiin Lappi lienaráðoehus. Gielddaid ja gielddaidlihtuid stáhtaossodagain ja -vehkiin

addojuvvon lága 15 § 2 ja 3 momenttas oaivvilduvvon stáhta áššáigullelaš eisseváldin doaibmá goittotge stáhtaruhntaministeriia.

28 §

Sápmelaččaid vuoigatvuođas oažžut vuođooskuvla- ja eará oahpahusa ja beaivedivššu eatnigiellaseaset ja sámegiela oahpahas mearriduvvo sierra.

29 §

Dárkilut njuolggadusat dán lága muddeheamis addojuv-
vojit ásahusain.

6 kapihttal
Fápmuibohtin

30 §

Dát lánka bohtá fápmui 1 beaivve ođoajagemánus 1992.
Ovdal lága fápmuibohtima sáhtta álggahit dan fápmu-
muidjama várás dárbblaš doaimmaid.

Dán lága galgá olggosaddit Suoma mearrádusčoakká-
dažas maiddá sámegiela jorgalussan.

Helssegis 8 beaivve njukčamánu 1991

Dásseválldi Presideanta
MAUNO KOIVISTO

Vuoigatvuođaminister Tarja Halonen